

Säkerhet och utveckling hänger ihop i Afghanistan

Efter en sommar med dåliga skördar råder det brist på mat i Afghanistan. Samtidigt har säkerhetsläget under senaste tiden försämrats och i allt fler områden i landet har det blivit svårare att bedriva bistånd. Vi besökte båda Afghanistan i slutet av förra året och har dragit samma slutsats: i dagens Afghanistan hänger utveckling och säkerhet ihop. Det svenska civila och militära stödet till landet bör samverka mer effektivt än hittills. Behoven av strategi och samverkan diskuteras på måndag på rikskonferensen Folk och försvar.

Ökad samverkan betyder inte att vi ska blanda ihop våra respektive uppdrag och mandat. Försvarsmaktens huvuduppgift i Afghanistan är att bidra till ökad säkerhet och stabilitet. Säkerhet och trygghet är nödvändiga förutsättningar för att återuppbyggnaden ska kunna genomföras. Sidas uppdrag är fattigdomsbekämpning genom utvecklingsinsatser som på sikt stärker det afghanska samhället, vilket i sig även kan bidra till en förbättrad säkerhetssituation.

Sidas mandat är bundet till specifika internationella principer. Det humanitära biståndet tar sin utgångspunkt i internationell humanitär rätt och principer kring oberoende, neutralitet och opartiskhet.

Utvecklingssamarbetets handlingsutrymme inom ämnesområdet fred och säkerhet avgränsas av OECD:s officiella definition av utvecklingsbistånd.

Den internationella säkerhetsstyrkans närvaro, och därmed alltså Försvarsmaktens insats, utgår från säkerhetsrådets mandat att under FN-stadgans kapitel VII bistå den afghanska regeringen med att upprätthålla säkerheten i landet och att stödja övergången till ett demokratiskt styre.

Militära och civila uppdrag

Nationella och mellanstatliga riktlinjer finns för civil-militär samverkan. Utmaningarna omfattar bland annat risker för sammanblandning av militära och civila uppdrag samt att utgångspunkterna och tidsperspektiven är olika för att genomföra respektive insatser. En tät dialog krävs för att vi ska kunna arbeta effektivt utifrån vars och ens mandat men också för att kunna hantera det faktum att mandaten ibland överlappar varandra.

Det största hotet mot fattigdomsbekämpning och tillväxt i länder som Afghanistan är en tilltagande inre våldsutveckling. Utan säkerhet och stabilitet går det inte att bedriva ett meningsfullt utvecklingssamarbete. Och med enbart åtgärder för säkerhet och stabilitet utvecklas inte landet så att afghanerna själva ges förutsättningar att ta sig ur fattigdom.

Ett exempel är insatserna inför de planerade valen under 2009. Inom ramen för utvecklingssamarbetet arbetar Sverige med att stödja demokratiprocessen genom valregistrering och genomförande av valet. Demokratiska val utgör i sig ett hot mot de krafter som vill ha en återgång till det tidigare talibanstyret. För att människor överhuvudtaget ska våga registrera sig inför valet, och sedan gå till vallokalerna, krävs att de kan göra detta i rimlig trygghet. Där har den svenska militära närvaron inom ramen för ISAF en viktig uppgift.

Stöd behövs till utbildning

Svenska regeringens beslut om ökad Sidanärvaro och bistånd till Afghanistan ökar möjligheterna för Sverige att stödja en positiv afghansk utveckling. Stöd behövs för att kunna hålla säkra val, öka tillgången på utbildning, hälsa och arbetstillfällen samt fler och bättre vägar och ökad säkerhet för medborgarna. Sverige är redan nu stor givare till utbildningsområdet.

Sida stödjer såväl det institutionella uppbyggandet av utbildningsväsendet som byggandet av skolor och arbete för ökad jämställdhet i skolorna. Det arbetet ger resultat.

Fler flickor har tillgång till grundläggande utbildning, skolor byggs och den afghanska regeringen har visat att de tar frågan om utbildning på allvar. Samtidigt ser vi också att det finns problem. Skolor bränns ned som en protest mot att just flickor tillåts att gå i dem och konservativa krafter vill begränsa rörligheten för flickor och unga kvinnor.

Ett breddat biståndssamarbete

I de fyra provinser i norr där Sverige har ett särskilt ansvar för säkerheten kommer Sida att bredda och fördjupa biståndssamarbetet. Mer biståndsmedel kommer att kanaliseras till insatser där. Den för närvarande enda tjänsten som utvecklingsrådgivare för de norra provinserna kommer att utökas med ytterligare tre tjänster. Uppgiften är att se till att biståndet utvecklas och används så effektivt som möjligt i norr, liksom att det svenska biståndet synliggörs.

Även Försvarmaktens uppdrag kommer, enligt riksdagens beslut i december, att ut-ökas. Den svenska styrkan utökas med drygt 100 personer och kommer då att omfatta cirka 500 personer. Utökningen innehåller tre huvudkomponenter: en transportflygenhet, en utökning av de särskilda utbildnings- och samverkansgrupper (OMLT) som stödjer uppbyggnaden av den afghanska armén samt på sikt en helikopterenhet med sjukvårdsförmåga (MEDEVAC). Förberedelserna är redan i full gång.

Det är viktigt att komma ihåg de olika roller som Sidans insatser respektive de svenska militära

styrkorna har i Afghanistan. Det är lika viktigt att se det som också förenar vår närvaro. En effektiv samverkan för fred, säkerhet och utveckling kräver ett starkt och tydligt politiskt engagemang samt en bred och prestigelös samordning mellan departement och myndigheter. Vi ska göra vårt bästa för att tillsammans bidra till detta och till en positiv utveckling i Afghanistan.

Anders Nordström, generaldirektör Sida
Håkan Syrén, överbefälhavare